

PROFESOR – PREZYDENT

Profesor Jacek Maria Majchrowski, wybrany w wyborach powszechnych w 2010 roku po raz trzeci na stanowisko prezydenta Krakowa, obchodził jubileusz czterdziestolecia pracy naukowej. Okazja ta zgromadziła 19 stycznia 2011 roku w auli Collegium Novum UJ wielu znakomitych gości, wśród których byli kardynał Franciszek Macharski, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Karol Musioł, rektor Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego prof. Jerzy Malec, posłowie i senatorowie oraz nauczyciele, uczniowie i przyjaciele Jubilata. Przybyli, by wysłuchać laudacji na jego cześć, a także rozsmakować się w utworach śpiewanych przez artystki Piwnicy pod Baranami, Annę Szałapak i Olę Maurer oraz poznać laudację wierszowaną (rzadko wykonywaną na podobnych uroczystościach) pióra Mariusza Parlickiego, zaprezentowaną przez aktorkę teatru Grotteska Ilonę Buchner.

Krakowscy artyści przyłączyli się do gratulacji i podziękowań dla profesora, wprowadzie nieurodzonego w Krakowie, ale od 1965 roku z nim związanego, najpierw jako student prawa UJ, później (od 1970 r.) jako doktorant, „starszy asystent po konkursie” na Wydziale Prawa UJ (od 1972), doktor nauk politycznych (od 1974), a wreszcie (od 1978) doktor habilitowany nauk prawnych, w wieku 33 lat mianowany na stanowisko docenta, w wieku 41 lat posiadający tytuł profesora nadzwyczajnego, a w wieku

46 lat, zaledwie 23 lata po ukończeniu studiów magisterskich, tytuł profesora zwyczajnego. Badacza polskich doktryn politycznych lat 1918–1939, zwłaszcza koncepcji formułowanych przez przed-

Rektor UJ prof. Karol Musioł wręczył prof. Jackowi Majchrowskiemu złoty medal Plus Ratio Quam Vis

stawicielei obozu narodowego, środowisk piłsudczykowski, konserwatywnych i chrześcijańsko-demokratycznych, a także opcji kojarzonych z katolicką nauką społeczną.

Już w pracy doktorskiej Jubilat postawił śmiałą jak na „tamte czasy” tezę o osobliwej nieobecności w dobie PRL-u nurtu chrześcijańsko-demokratycznego,

żywego w tzw. polskim katolicyzmie politycznym okresu międzywojennego. Mówił natomiast o obecności nurtu narodowego nawiązującego do „tradycji faszystujących” (praca napisana bez założeń ideologicznych została ogłoszona nakładem paryskiego wydawnictwa Libella dopiero w 1984 roku jako *Geneza politycznych ugrupowań katolickich. Stronnictwo Pracy, grupa „Dziś i Jutro”*). Rozprawa habilitacyjna *Czynniki jednoczące naród w myśli politycznej Obozu*

Zjednoczenia Narodowego (wydana w całości dopiero w 1985 r. jako *Silni, zwarci, gotowi. Myśl polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*) była znakiem rozszerzania zainteresowań przez Jubilata na inne niż katolickie stanowiska polityczne, czego owocami stały się kolejne publikacje, między innymi *Szkice z historii polskiej prawicy politycznej lat Drugiej Rzeczypospolitej* (1986), *Ugrupowania monarchistyczne w latach Drugiej Rzeczypospolitej* (1988) i *Polska myśl polityczna 1918–1939. Nacjonalizm* (2000). Obok dokonań, które w latach 70. (gdy pisywał i pod własnym nazwiskiem, i pod pseudonimem do „Tygodnika Powszechnego”) i 80. XX wieku wyraźnie poszerzały granice wiedzy o polskiej myśli politycznej, pozostawały poszukiwania dotyczące polityki wyznaniowej (wybór źródeł *Polityka wyznaniowa* z 1980 r. oraz przygotowanie wraz ze Stefanem Nawrotem pracy o założeniach polityki wyznaniowej i ich praktycznej realizacji,

Uroczystość zorganizowana z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej prof. Jacka Majchrowskiego odbyła się w auli Collegium Novum

która nie mogła się ukazać wobec decyzji Głównego Urzędu Prasy, Publikacji i Widowisk i została wydana w 1984 roku w dwóch skryptach uczelnianych), pozycji mniejszości żydowskiej oraz istnienia i rozwoju ruchów neopogańskich w Polsce. W ostatnich latach zainteresowania badawcze prof. Majchrowskiego przesunęły się w kierunku biografistyki i historii ustroju Polski. Owocem badań podejmowanych w pierwszym zakresie jest w szczególności biografia Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego (*Pierwszy ułan Drugiej Rzeczypospolitej*, 1993), a także zbiór sylwetek międzywojennych polityków (*Sylwetki polityków Drugiej Rzeczypospolitej*, wraz z Jackiem Czajowskim, 1987), zbiorowy portret polskiego episkopatu z lat 1918–1939 oraz historyczno-socjologiczne badania nad tzw. Kompanią Kadrową, pierwszym oddziałem Wojska Polskiego (cz. I: 1985 i cz. II: 1986, publikowane w ukazującym się poza cenzurą „Sowińcu”; opracowania dopełniane aż do ogłoszenia dwóch wydań monografii *Pierwsza Kompania Kadrowa. Portret oddziału* w latach 2002 i 2004). Najbardziej znanym dokonaniem z tego zakresu badań pozostaje jednak praca zbiorowa o elicie politycznej międzywojennej Polski, której współautorem i redaktorem naukowym był prof. Majchrowski (*Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej*, 1994). Publikowane w ostatnich latach teksty o Trybunale Stanu, Trybunale Kompetencyjnym i Trybunale Konstytucyjnym, głowie państwa i Zgromadzeniu Narodowym, a także o innych organach zapowiadają z kolei rozbudowane syntezy historii ustroju uwzględniające ewolucję organów władzy publicznej w Polsce.

Szybkim awansom naukowym towarzyszyło powoływanie lub wybór Jubilata do pełnienia funkcji na Uniwersytecie. Już w 1980 roku został dyrektorem Instytutu

Księgę pamiątkową wręczyli prezydentowi prof. Bogdan Szlachta oraz Halina Baszak-Jaroń

Religioznawstwa UJ, którym kierował sześć lat, uruchamiając pierwsze w Polsce studia magisterskie w zakresie religioznawstwa. W 1982 roku pełnił funkcję kierownika Zakładu Współczesnych Ruchów i Doktryn Politycznych, a w roku 1989 kierownika Katedry Historii Polskiej Myśli Politycznej (jednostką tą, „rówieśniczką III Rzeczypospolitej”, kieruje do dzisiaj). W latach 1987–1993 był też dziekanem Wydziału Prawa i Administracji UJ, a w 2000 roku współtworzył Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ oraz uczelnię, która w roku 2000 przyjęła nazwę Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (obecnie Krakowska Akademia).

Dokonania naukowe i organizacyjne łączył Jubilat z sukcesami dydaktycznymi: wypromował ponad czterystu magistrów i aż dziewiętnastu doktorów, z których pięciu uzyskało już tytuł profesorski.

Wszystkie te i inne, jakże liczne, dokonania prof. Jacka Majchrowskiego, zwłaszcza w służbie publicznej, przypominane były w trakcie uroczystości prowadzonej ze swadą przez prodziekana Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ prof. Marka Bankowicza. W imieniu nauczycieli Jubilata przemawiał prof. Stanisław Grodziski, który w błyskotliwym wywodzie przypominał dawne z nim spotkania; w imieniu wdzięcznych uczniów wystąpiła prof. Krysztyna Chojnicka (dzie-

kan Wydziału Prawa i Administracji UJ), ukazując mistrza zostawiającego swobodę młodym adeptom nauki, kierującego ich badania raczej niż kierującego nimi. Laudację wygłosił dziekan Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych prof. Bogdan Szlachta, przypominając wspomniane już i inne fakty z życia Jubilata, jego doktorat *honoris causa* Université Montesquieu – Bordeaux IV, i polityczne uwikłania w okresie PRL-u wraz z „rzuceniem legitymacji PZPR” po wprowadzeniu stanu wojennego w 1981 roku, i funkcje polityczne pełnione od 1996 roku, nade wszystko jednak eksponując rzadką však umiejętność łączenia badań nad myślą polityczną i prowadzenia działalności politycznej.

Tuż po laudacji Jubilat – udekorowany wcześniej medalami przez rektorów UJ i KA – odebrał z rąk dziekana Bogdana Szlachty (redaktora naukowego) i Haliny Baszak-Jaroń (redaktor prowadzącej) zebrane w trzech tomach teksty napisane przez nauczycieli, przyjaciół i uczniów. Zarówno medale, jak i księga licząca niemal tysiąc osiemset stron są znakami uznania dla sporego dorobku prof. Jacka Majchrowskiego w jakże licznych dziedzinach jego nadzwyczajnej aktywności. Dziękując za te znaki, Jubilat w słowie skierowanym do zebranych przypomniał wiele interesujących chwil związanych z aktywnością naukową, wspominał swych mistrzów i uczniów, którzy doceniając to, czego dokonał, z pewnością czekają na kolejne osiągnięcia profesora-prezydenta.

Bogdan Szlachta

dziekan Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych

A. Wojnar